

Тема:

«Гендерні особливості життєвих ландшафтів студентів»

«територія життєтворення»

(шифр)

АНОТАЦІЯ

Робота під шифром «Територія життєтворення» присвячена визначенню гендерних особливостей життєвих ландшафтів студентства. Досліджено гендерні особливості життєвих ландшафтів студенток і студентів, враховуючи типи, вікові особливості. Обґрунтовано, що ландшафт життєтворення є певною територією життя, що конструюється людиною під впливом гендерних установок відповідно до цінностей, які є провідними для неї наразі. Серед студенток панівними є прагматичний, волонтерський і невизначений ландшафти життєтворення. А серед студентів комунікативний, саморозвитку, екзистенційний і соціетальний ландшафти. Було сформовано наступну тему наукової роботи: «Гендерні особливості життєвих ландшафтів студентів». Мета дослідження дослідити гендерні особливості життєвих ландшафтів студентів. Відповідно до мети роботи були поставлені такі завдання:

1. здійснити теоретичний аналіз наукової літератури стосовно життєвого ландшафту;
2. порівняти типи поведінки у конфліктній ситуації та показники комунікативної агресивності студентів;
3. дослідити гендерні особливості життєвого ландшафту студентів.

Апробація та впровадження: результати дослідження були впроваджені у роботу Соціально-психологічної служби НТУ «ХПІ» і в навчально-виховний процес КЗ “Безлюдівський юридичний ліцей ім.І.Я.Підкопая Безлюдівської селищної ради” з метою розвитку вміння будувати індивідуальну траєкторію життя.

Структура роботи: робота складається з 62 сторінок (основний текст – 31 стор.), містить вступ, огляд літератури, розділи, що описують умови та методи проведення досліджень і результати власних досліджень, список використаних джерел (26 найменувань).

Ключові слова: ландшафт особистісних трансформацій, гендерні особливості життєтворення, життєпобудова студентства

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ЖИТТЄВОГО ЛАНДШАФТУ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ.....	6
1.1. Життєві ландшафти особистості.....	6
1.2. Роль гендерних особливостей студентів у життєвому ландшафті.....	8
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЖИТТЄВИХ ЛАНДШАФТІВ СТУДЕНТІВ.....	10
2.1. Організація дослідження.....	10
2.2. Дослідження типів поведінки у конфліктних ситуаціях студентів.....	12
2.3. Порівняння показників комунікативної агресивності студентів.....	13
2.4. Дослідження гендерних особливостей життєвих ландшафтів студентів.....	14
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32
ДОДАТКИ.....	36

ВСТУП

В часи, коли світ набирає все більше обертів, що призводять до раптових змін, для особистості вкрай важливо вміти ефективно планувати власне життя, критично оцінюючи сьогоднішнє, мати здатність переосмислювати традиційні стереотипні уявлення про роль жінок та чоловіків, тому необхідною на сьогодні є сформованість у здобувачів вищої освіти усвідомлення перспектив свого майбутнього в межах відповідної життєвої території.

Оскільки студентство - це період знаходження власної значущості та особистісної самоідентифікації, відповідно саме у студенток і студентів спостерігається тривожність стосовно майбутніх подій, складнощі під час розподілу часового простору, страх перед життєвими викликами і процесу дорослішання, крім цього, такий процес сильно ускладнюється гендерним розподілом в складний студентський період, який може спонукати їх до побудови нового життєвого ландшафту.

Термін “ландшафт життя” недостатньо зустрічається у науковому середовищі, однак Т.Титаренко зазначає: “...ландшафт життєтворення є тимчасовою територією особистісних змін, що має свою ціннісно-сміслову конфігурацію, яку вибудовує особистість відповідно до значущих життєвих контекстів”. Також науковці досліджують окремі види ландшафтів, що пов'язані з філософським та історичним контекстами, які розглядаються у роботах О.Міщенко (сакральний ландшафт) [8], О.Суська (медіа-ландшафт) [18] Т.Титаренко (“екзистенційний ландшафт”, “ландшапти особистісних трансформацій”, “ландшафт життєтворення”) [19-21]. Частіше можна зустріти поняття як: “життєтворення” (Т.Титаренко) [21], “життєвий шлях” (О.Гріньова [3], В.Єгорова [4], С.Максименко[6], В.Панок, Г.Рудь [12]).

Вивчені погляди підкреслюють потребу у вживанні термінології, яка б зосереджувалась на врахуванні минулого досвіду особистості, теперішніх планів, і перспектив в майбутньому, а саме життєвий ландшафт, який у порівнянні з поняттям “життєвий шлях” не має на меті дослідження цілісної історії життя людини, що дозволяє відстежити та урахувати фактори, які

супроводжують творення власної території життя і стають ключовими у певний проміжок часу, зокрема гендерні особливості, з якими студентство бореться постійно.

Проблема переоцінки «гендерних» цінностей, привернула увагу багатьох вчених, зокрема Н. Олійник, В. Імбер, Т.Білик [13], Л.Пріснякова, К.Соломенко [16] та інших.

Врахування гендерного аспекту в навчальному середовищі підкріплює здібності студентства до самовираження, що спонукає використовувати різні поведінкові стратегії. Основною проблемою освітнього середовища виступає вплив застарілих механізмів гендерного розподілу ролей. Це створює напруження у контексті побудови життєвого ландшафту, оскільки гендерні установки стають визначальними чинниками цілепокладання. Поряд з цим, аналіз літературних джерел свідчить про недостатність висвітлення проблеми гендерних особливостей і їхнього впливу на життєвий ландшафт студентства.

Мета роботи: дослідити гендерні особливості життєвих ландшафтів студентів.

Завдання дослідження:

1. здійснити теоретичний аналіз наукової літератури стосовно життєвого ландшафту;
2. порівняти типи поведінки у конфліктній ситуації та показники комунікативної агресивності студентів;
3. дослідити гендерні особливості життєвого ландшафту студентів.

Об'єкт дослідження – гендерні особливості життєвого ландшафту особистості.

Предмет дослідження – гендерні особливості життєвого ландшафту студентів.

Методи дослідження. Теоретичні: аналіз літературних джерел; емпіричні: тестування, математико-статистичні: зіставлення вибірок за ознакою (критерій Стьюдента).

Методики:

1. Опитувальник Томаса-Кілманна: типи поведінки у конфлікті.
2. Методика Визначення інтегральних форм комунікативної агресивності (В.Бойко).
3. Футурологічне опитування (В.Панок, Г.Рудь).

Усього в дослідженні взяли участь 71 респондент, з яких 38 студенток і 33 студенти віком від 17 до 20.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ЖИТТЄВОГО ЛАНДШАФТУ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ

1.1. Життєві ландшафти особистості

Шлях життя особистості постійно змінюється, встановлюючи новий напрям руху, визначаючи актуальні цінності. Життєві історії людей, конструюються завдяки різноманітним подіям життєвої території, які істотно відрізняються внутрішніми сенсами, життєвими орієнтирами, стратегіями поведінки та плануванням майбутнього. Така мозаїка ландшафтів у кожній особистості має свої особливості, темп розвитку і змін, поетапно створюючи відповідну цілісність [21].

Ландшафт особистісних трансформацій, згідно з підходом Т.Титаренко, можна визначити як територію життя зі специфічною особистісною динамікою, будовою, структурою, смисловим навантаженням. Життєвий ландшафт, на відміну від життєвого шляху, має більш локальний масштаб, він не передбачає охоплення цілісної історії життя людини. Однією з основних особливостей ландшафту є тривалість перебування особистості на відповідній території життя, якщо життєвий шлях є безперервним, то кількість ландшафтів, їхня своєрідність у різні вікові періоди, на різних етапах життєтворення у кожного своя [21].

Зміна психологічних територій життя відбувається у складні часи, періоди випробувань, потрясінь, до яких, безумовно, належить війна, бо екстремальні виклики вимагають освоєння інакшої, спочатку не завжди комфортної, а інколи й небезпечної життєвої території. Так відбувається зміна життєвого ландшафту.

Людина творить власне життя, переструктуровуючи значуще оточення, трансформуючи життєві орієнтири, виявляючи можливості для нових життєвих горизонтів, встановлюючи вектор руху вперед, який триватиме доти, доки обраний напрямок руху життєвим шляхом буде відповідати актуальним життєвим завданням [22].

Встановлення типу ландшафту відбувається насамперед шляхом визначення ключових цінностей, завдяки яким прокладається життєва траєкторія, і ставлення респондентів до власного минулого, теперішнього, майбутнього. [22]

Назвемо ключові індикатори для виявлення кожного ландшафту, на які варто спиратися, відповідно до класифікації Т.Титаренко [23]: екзистенційний ландшафт (коли у особистості панує один життєвий контекст, який пов'язаний, наприклад, з якоюсь подією, пандемією, війною), життєва ситуація оцінюється як небезпечна, майбутнє розглядається в межах цінностей життя та здоров'я; комунікативний ландшафт (головним є життєвий контекст спілкування з оточенням, у такої людини відчувається брак живого спілкування, пріоритетними цінностями в майбутньому визнаються сім'я, діти, проведення часу з близькими); волонтерський ландшафт (наприклад, ситуація, пов'язана з війною, оцінюється такими людьми виважено, а зміни в житті пов'язані з допомогою військовим, лікарям, вони прагнуть робити більше для людей, а не фокусуватися на самих подіях); ландшафт саморозвитку (люди з таким типом ландшафту оцінюють кризові ситуації як період або час випробувань, коли настав час для самовдосконалення, навчання, заняття новими видами діяльності, що у майбутньому передбачатиме нові можливості для професійного зростання); прагматичний ландшафт (негативні події в житті та ситуації небезпеки сприймаються людьми з таким типом раціонально, вони вибудовують чіткі плани на майбутнє відповідно до основної цінності – користі нового досвіду); соціетальний ландшафт (люди з таким типом фокусуються на економічних, екологічних, політичних ситуаціях в умовах воєнного сьогодення, майбутнє планується в контексті реалізації глобальних цілей, як от: збереження

людства, очищення планети), також існує ситуація, коли ландшафт у особистості не визначено, це пов'язано з надмірною лаконічністю нарративу, що пов'язується з небажанням згадувати минуле і страхом будувати майбутнє.

Ландшафт життєтворення є певною територією життя, що конструюється людиною відповідно до цінностей, які є провідними для неї наразі і у найближчому майбутньому. Спираючись на ці цінності, людина творить себе, переструктурує свій життєвий простір. Переживши випробування, вийшовши з чергових кризових ситуацій, особистість оцінює можливості нових життєвих виборів, задаючи прогнози розвитку подій, трансформує внутрішні сенси, на які орієнтувалася раніше, та випробовує новий вектор руху. [23]. Тому важливо дослідити гендерні особливості життєвих ландшафтів студентів, адже це дозволить виявити на що спираються юнки і юнаки під час процесу життєтворення, які цінності стають ключовими, які стратегії становлять вирішальну роль під час життєдіяльності.

1.2. Роль гендерних особливостей студентів у життєвому ландшафті

В освітньому середовищі врахування гендерного аспекту забезпечує можливість студентства до прояву своєї унікальності, що спонукає їх до волі у самореалізації, навчає адаптуватися використовуючи різні поведінкові стилі [13]. Проте, у межах освітнього простору гендерні ролі часто формуються через нерівний розподіл зон відповідальності під час виконання завдань і соціальних очікувань, що може призвести до загострення почуття невідповідності та емоційного відсторонення у студентів обох статей [14]. Гендерні очікування і ролі можуть впливати на те, як студенти сприймають свої можливості, ставлять цілі та обирають кар'єрні шляхи у процесі побудови життєвих ландшафтів. Наприклад, юнаки можуть більше орієнтуватися на досягнення високого статусу та матеріальних благ, тоді як юнки можуть другорядно шукати можливості для самореалізації, ставлячи пріоритетним створення сім'ї [24].

Гендерні очікування, які встановлюються суспільством, можуть бути представлені стереотипами, які визначають ролі та діяльність, які чоловіки та

жінки виконують, так і гендерні характеристики, які задають темп формування поведінкових стилів студентства у межах певного життєвого простору. Ці два компоненти пов'язані один з одним, оскільки прийняття певної ролі залежить від того, наскільки людина відповідає вимогам щодо відповідних рис і якостей у той чи інший часовий проміжок свого життя [15]. Особливо руйнівний вплив на визначення студентством пріоритетних цінностей мають гендерні очікування щодо прояву емоцій: юнаки, які прийняли норму емоційної стриманості, характеризуються невмінням розрізняти і описувати власні емоції, що обмежує доступ до адаптивних стратегій емоційної регуляції [17].

Гендерні очікування, на жаль, відіграють велику роль у формуванні світогляду молоді. Вони встановлюють жорсткі рамки того, якими мають бути студентки та студенти, обмежуючи свободу самовираження та створюючи дискримінацію. Це має вплив на всі аспекти життя, а особливо може проявлятися під час вибору напрямку руху для побудови своєї території життя у студентства, адже цей вплив може охоплювати відбитки на виборі професії, партнера, країни проживання, тощо [5]. Тому припускаємо, що під впливом усталених, гендерних очікувань процес формування ціннісних орієнтацій особистості переживає найскладніші часи саме під час студентського життєвого етапу. Оскільки, цей період характеризується як час професійного самовизначення, коли відбувається глибоке осмислення особистістю своїх життєвих планів та позицій, власних можливостей, ідеалів та шляхів їх досягнення, тому саме студентство ризикує прожити власне життя, переходячи від одного ландшафту до іншого, за сценаріями стереотипної суспільної думки [2].

Студентська молодь володіє відмінною особливістю - навчальною діяльністю, спрямованою на отримання обраної професії. Саме тут спостерігається різниця між студентками і студентами. Іншою ключовою відмінністю студентської молоді є вік, що вказує на схоже сприйняття світу, світоглядні установки, особливості розвитку та інше [17].

Гендерні конфлікти серед студентської молоді можуть проявлятися в різних сферах життя, включаючи відносини у навчальній сфері, сімейні стосунки, політику та культуру. Причиною таких конфліктів може слугувати нерівність у правах, можливостях та ставленні до юнок і юнаків, що призводить до дискримінації однієї зі сторін. Гендерні стереотипи, які передбачають певні поведінкові норми для чоловіків і жінок, є основною причиною виникнення таких конфліктів [7].

Студентський вік супроводжується формуванням світоглядної позиції, що характеризується становленням професійних орієнтирів, міжособистісних взаємин, ціннісних орієнтацій та життєвих смислів, які визначають життєву траєкторію студента чи студентки, зумовлюють зміст і наповнення життєвих ландшафтів [11]. Таким чином, проблема професійного самовизначення, майже нерозривно, поєднується з проблемою побудови життєвого ландшафту. Це поєднання таких задач, як створення сім'ї, працевлаштування, наявність власної оселі з внутрішніми проблемами самопізнання, самореалізації, самотворення, самопроекування і одночасним переживанням кризових, стресових, неоднозначних подій під час розбудови території життя студентства на етапі становлення значущих ціннісних орієнтирів [12]. Тому важливо дослідити прояв гендерних особливостей під час розбудови життєвих ландшафтів студенток і студентів.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЖИТТЄВИХ ЛАНДШАФТІВ СТУДЕНТІВ

2.1. Організація дослідження

Мета роботи: дослідити гендерні особливості життєвих ландшафтів студентів

Завдання дослідження:

- 1) порівняти типи поведінки у конфліктній ситуації та показники комунікативної агресивності студентів;
- 2) дослідити гендерні особливості життєвого ландшафту студентів;

Об'єкт дослідження – гендерні особливості життєвого ландшафту особистості.

Предмет дослідження – гендерні особливості життєвого ландшафту студентів

Методи дослідження. Теоретичні: аналіз літературних джерел; емпіричні: тестування, математико-статистичні: зіставлення вибірок за ознакою (критерій Стьюдента).

Методики:

1. Опитувальник Томаса-Кілманна: типи поведінки у конфлікті.
2. Методика Визначення інтегральних форм комунікативної агресивності (В.Бойко).
3. Футурологічне опитування (В.Панок, Г.Рудь).

З метою діагностики поведінки особистості у конфліктній ситуації було обрано опитувальник Томаса-Кілманна, який вміщує 30 питань у вигляді двовимірної моделі регулювання конфліктів, один вимір якої - поведінка особистості, заснована на увазі до інтересів інших людей, другий - поведінка, що передбачає ігнорування цілей оточуючих та захист власних інтересів [26].

З метою діагностики схильності особистості до прояву агресії у різних ситуаціях міжособистісного спілкування було використано методику визначення інтегральних форм комунікативної агресивності (В. Бойко) [27]. Опитувальник містить 55 запитань, з варіантами відповіді: “так” або “ні”, дозволяє вивести “індекс агресії” з урахуванням 11 параметрів. Методика дозволяє вивчити різні форми проявів агресивності під час комунікації.

З метою діагностики життєвого ландшафту особистості було застосовано «Футурологічне опитування» (автори В.Панок, Г.Рудь), яке є одним із ефективних засобів діагностики життєвого прогнозування, яке дозволяє розкрити перспективи життєвого шляху особистості, ідеали, потреби та очікування від майбутнього [16, с.263-266]. Так, вивчалися вміння планувати на дні, тижні, роки, місяці, десятиліття. Далі пропонувалося намалювати три кола довільного розміру та розміщення, що означають минуле, теперішнє, майбутнє.

Виявлялися події, що можуть вплинути на здійснення життєвих планів індивіда. Вивчалось бажання щодо зміни місця проживання. Наступним кроком було виявлення потенційних перешкод у здійсненні життєвих планів людини. Встановлювалось наскільки респонденти розраховують на себе та що, на їх думку, може завадити їхнім планам.

Виявлялась оцінка власних здібностей і здоров'я, у порівнянні з однолітками. Відповіді дозволили виявити рівень професійних домагань досліджуваних. Обирався найближчий варіант, чим вони планують займатися після школи або здобуття вищої освіти. Завдяки цим запитанням була можливість виявити професійну визначеність досліджуваного, ціннісні орієнтації молоді на майбутнє. Досліджувалися пріоритетні цінності респондентів. Встановлювалось чого бояться досліджувані, їх установки на майбутнє.

Виявлялась очікувана тривалість життя, яку респондентам пропонували прописати самостійно, встановлювалось, яких саме змін прагнуть досліджувані у собі та інших. Вивчалось, з ким саме радяться досліджувані при плануванні власного життя. З'ясовувався рівень оптимістичності у респондентів щодо здійснення намічених життєвих планів. Також студентам пропонувалося прописати 5 позитивних чи негативних подій, що відбулись у минулому та спробувати спрогнозувати їх у майбутньому [12].

Усього в дослідженні взяли участь 71 респондент, з яких 38 студенток і 33 студенти віком від 17 до 20.

У Додатку А представлено тексти методик, інструкції та вимоги до обробки результатів.

2.2. Дослідження типів поведінки у конфліктних ситуаціях студентів

З метою діагностики поведінки студенток і студентів у конфліктній ситуації було обрано опитувальник Томаса-Кілманна. Аналізувалась схильність до конкретного стилю поведінки у конфліктній ситуації за відповідною сумою балів.

Результати діагностики поведінки (середні бали) у конфліктній ситуації студенток і студентів

Назва методики	Студентки	Студенти
Тест Томаса-Кілманна	Середні бали	
Суперництво	4,1	3,6
Співпраця	6,6	6,8
Компроміс	7,2	7,3
Уникнення	6,7	6,5
Пристосування	5,6	5,7

Як бачимо з таблиці, студентки схильні до суперництва, що може бути пов'язано з прагненням домогтися своїх цілей та інтересів, або уникнення, що може вказувати на відсутність прагнення до взаємодії та досягнення спільних цілей під час конфліктної ситуації. Студентам, на відміну від юнок, характерні співпраця, стиль поведінки який передбачає прагнення альтернативи, яка повністю задовольняє інтереси обох сторін, компроміс, що може вказувати на те, що юнаків задовольняє угода на основі взаємних поступок, або пристосування до ситуації, що підкреслює здатність принесення в жертву своїх інтересів заради іншого.

Для доведення статистичної різниці між групами респондентів нами здійснено розрахунки за t-критерієм Стьюдента за допомогою програми Eztests (табл. 2.2, додаток Б). Як видно з таблиці, статистично значущих відмінностей не встановлено.

2.3. Порівняння показників комунікативної агресивності студентів

З метою діагностики схильності студентів до прояву агресії у різних ситуаціях міжособистісного спілкування було використано методику визначення інтегральних форм комунікативної агресивності (В. Бойко).

Результати діагностики (середні бали) схильності піддаватися прояву агресії у ситуаціях міжособистісного спілкування студенток і студентів

Назва методики	Студентки	Студенти
Методика визначення інтегральних форм комунікативної агресивності (В. Бойко)	Середні бали	
Спонтанність агресії	2,8	2,5
Нездатність гальмувати агресію	1,6	1,4
Невміння переключати агресію	2,9	2,8
Анонімна агресія	1,2	1,1
Провокування агресії у оточуючих	2,5	2
Схильність до відображеної агресії	3	2,8
Аутоагресія	2	1,9
Ритуалізація агресії	1,1	0,9
Переїняття агресії назовпу	1,2	1
Задоволення від агресії	1,6	1,3
Розплата за агресію	2,1	2
Інтегральний показник	22,0	19,9

Встановлено, що студентки схильні частіше проявляти агресію під час міжособистісного спілкування за всіма параметрами методики, відповідно інтегральний показник агресії також переважає у дівчат, що може бути пов'язано зі стресом під час спілкування, які пов'язані з гендерним розподілом, негативними переживаннями через неможливість робити те що, дійсно приносить задоволення у зв'язку зі статтю і оточенням, на відміну від хлопців, які скоріш за все менше стикаються з подібними ситуаціями і тим самим не потребують виражати власні емоції через агресію або вони можуть ігнорувати власні емоції відповідно до запропонованих подій і виражати іншим способом. Статистично значущих відмінностей (табл. 2.4, додаток Б) між студентками і студентами не встановлено.

2.4. Дослідження гендерних особливостей життєвих ландшафтів студентів

З метою діагностики життєвого ландшафту особистості було застосовано «Футурологічне опитування» (автори В. Панок, Г. Рудь). Завдання опитування полягає у вивченні життєвих перспектив, планів та цілей на майбутнє студентами.

Таблиця 2.5

Результати діагностики (середні бали) часових рамок планування життя студенток і студентів

Назва методики	Студентки	Студенти
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)		
Планування часових рамок життя	Середні бали	
Дні	32,1	29,9
Тижні	4,1	4,7
Місяці	1,8	2,3
Роки	1,4	1,8
Десятиліття	1,1	0,6
Планування часу - трата часу	0,2	0,1

Виявлено, що для студентської молоді загалом важливо планування днів, але для дівчат сильніше, що можливо пов'язано з бажанням контролювати свій час і простір більше, мати конкретику, окрім цього, юнки віддають перевагу плануванню десятиліть, що можливо пов'язано з процесом побудови майбутнього шляху і також більше дівчат, у порівнянні з хлопцями, вважають, що планування це трата часу. Планування тижнів, місяців і років, на відміну від юнок, притаманні хлопцям, що може вказувати на бажання охопити коротоший часовий простір. Статистично значущих відмінностей (табл. 2.6, додаток Б) між студентками і студентами не встановлено.

Далі пропонувалося намалювати три кола довільного розміру та розміщення, що означають минуле, теперішнє і майбутнє. У результаті дослідження за допомогою циклічного тесту часу Т. Коттла були виявлені різноманітні типи часових уявлень. У нашому дослідженні найчастіше серед студенток зустрічались комбінації S44 (7 разів) - нормативна траспектива характеризується тим, що сьогодні більше тяжіє до майбутнього. S10 (4 рази) - ця комбінація означає розірвану траспективу, коли усі три часові модальності усвідомлюються як окремі стани, а очікуванням відповідає тільки майбутнє. І S37 (3 рази), яка теж відноситься до нормативної траспективи як і S44. Серед студентів виділяються зовсім інші комбінації, такі як S24 (4 рази) - коли три часові модальності зумовлені цілісним, реалістичним осмисленням індивідом власного життя, основним періодом виступає теперішнє. S15 (3 рази) - відноситься до розірваної траспективи, бо кожен період сприймається окремим станом. Комбінація S17 (3 рази) - яка характеризується розірваною траспективою, як і S10 у студенток. І S19 (3 рази) - суб'єктивно-гармонійна траспектива, в якій всі часові модальності взаємопов'язані у свідомості індивіда та однаково відповідають ідеальному.

Тобто, у студенток більше переважає нормативна траспектива, що передбачає позитивне ставлення до майбутнього і критичне до минулого а у студентів - розірвана, тобто вони не помічають зв'язків між особистим минулим, теперішнім та майбутнім [9].

Таблиця 2.7

Результати діагностики (середні бали) подій, що можуть вплинути на здійснення життєвих планів студенток і студентів

Назва методики	Студентки	Студенти
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)		
Події, що можуть вплинути на здійснення життєвих планів	Середні бали	
Економіка	0,4	0,5
Внутрішня політика	0,6	0,3

Зовнішня політика	0,4	0,4
Екологія	0	0,1
Сімейні обставини	0,6	0,6
Недоліки характеру	0,3	0,4
Хвороба	0,3	0,5
Інший варіант	0,3	0,2

Наступним етапом було встановлено, що для студенток перешкодами під час здійснення життєвих планів може стати внутрішня політика і інший (власний) варіант, що можливо пов'язано нестійкою безпековою ситуацією країни. Юнаки в свою чергу виділяють велику кількість подій, як перешкоди, а саме економіку, екологію, недоліки власного характеру, хвороби, що може вказувати на більш детальний аналіз навколишнього середовища і підхід до планування свого життя. Однаково важливі для студентів врахування зовнішньої політики і сімейних обставин, що може бути пов'язано з неоднозначністю подій в світі, пошуку більш захищеної території для стабільної побудови життєвого ландшафту під час реалізації життєвих задач.

Таблиця 2.8

Порівняння відмінностей за результатами дослідження показників подій, що можуть вплинути на здійснення життєвих планів студенток і студентів (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
	темп.	ткр.	P
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)			
Події, що можуть вплинути на здійснення життєвих планів			
Економіка	0,05975	1,995	-
Внутрішня політика	2,11135	1,995	$p \leq 0,05$
Зовнішня політика	-0,44927	1,995	-
Екологія	-0,68972	1,995	-
Сімейні обставини	0,44927	1,995	-

Недоліки характеру	-1,17337	1,995	-
Хвороба	0,95609	1,995	-
Інший варіант	1,30815	1,995	-

Статистично значущі відмінності між студентками і студентами було встановлено за вибором внутрішньої політики як події, що може вплинути на здійснення задуманого, в сторону студенток, що підкреслює важливість безпеки і стабільності в країні на етапі визначення пріоритетних цінностей.

Таблиця 2.9

Результати діагностики (середні бали) бажання чи небажання щодо зміни місця сьогоденішнього проживання студенток і студентів

Назва методики	Студентки	Студенти
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)		
Бажання зміни свого сьогоденішнього місця проживання	Середні бали	
Інший район	0,1	0,1
Інше місто	0,2	0,2
Інша область	0	0,1
За кордон	0,2	0,4
Залишаться вдома	0,4	0,4

Далі було виявлено, що студенти бажають змінити своє місце проживання на іншу область чи за кордон, на відміну від дівчат, що може бути пов'язано з пошуком більших можливостей для розвитку і безпекою. Однакові показники між студентами і студентками за вибором зміни домівки припадають на інші райони, міста, що може бути пов'язано з рівномірним пошуком свого місця або варіант залишитись на поточному місці, що вказує на задоволеність студентської молоді від проживання у прифронтовому місті. Статистично значущих відмінностей (табл. 2.10, додаток Б) між студентками і студентами не встановлено.

Таблиця 2.11

Результати діагностики (середні бали) потенційних перешкод у здійсненні життєвих планів студенток і студентів

Назва методики	Студентки		Студенти	
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)				
Чинники, від яких залежать життєві плани	Середній відсоток(%)	Частота:	Середній відсоток(%)	Частота:
Від особистості	77,6%		78,2%	
Інші чинники, від яких залежать життєві плани	Зовнішні обставини	21	Зовнішні обставини	20
	Самого себе	3	Самого себе	1
	Непередбачувані обставини	2	Непередбачувані обставини	4
	Хвороби	2	Хвороби	3
	Удача	1	Удача	3
	Суспільство	2	Суспільство	0
	Цінності людини	1	Цінності людини	2
	Можливості	2	Можливості	0
	Фінансовий стан	3	Фінансовий стан	0
	Бажання людини	1	Бажання людини	0

З таблиці видно, що студентки сприймають зовнішні обставини, себе, суспільство, власні можливості і бажання, фінансовий стан основними чинниками, від яких залежать життєві плани, що може бути пов'язано з значним впливом оточення і орієнтиром лише на власні можливості. Хлопці ж виділяють непередбачувані обставини, хвороби, удачу і власні цінності як чинники, що можуть вплинути на реалізацію задуманого, що скоріш за все пов'язано з тим, що вони рідше зустрічаються з суспільною критикою стосовно своєї ролі в житті і вважають, що єдиною перешкодою на шляху до цілі можуть стати лише явища, що не залежать від особи, оскільки себе студенти виділяють основним джерелом змін у відсотках на фоні інших чинників. Статистично

значущих відмінностей (табл. 2.12, додаток Б) між студентками і студентами не встановлено.

Таблиця 2.13

Результати діагностики (середні бали) оцінки власних здібностей студенток і студентів

Назва методики	Студентки	Студенти
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)		
Здібності особи	Середні бали	
Кращі	0,3	0,3
Гірші	0,1	0,2
Такі ж	0,6	0,5

Встановлено, що студентки оцінюють власні здібності такими ж самими, у порівнянні з іншими, що може вказувати на ще не виявлені індивідуальні особливості. А студенти, переважно, надають гіршу оцінку своїм здібностям, що може бути пов'язано з недооцінюванням своїх можливостей. Статистично значущих відмінностей (табл. 2.14, додаток Б) між студентками і студентами не встановлено.

Таблиця 2.15

Результати діагностики (середні бали) рівня професійних домагань студенток і студентів

Назва методики	Студентки	Студенти
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)		
Рівень професійних домагань	Середні бали	
Здобути вчений ступінь	0,3	0,2
Займатись самоосвітою	0,1	0,1
Працювати	0,6	0,7

Під час завчання у ЗВО, для студенток стало важливим здобути вчений ступінь, що можливо пов'язано з бажанням бути більш компетентними в обраному напрямку і тим самим підкреслити власну значущість у суспільстві, а для студентів працювати за спеціальністю, що може вказувати на прагнення

відтворити отримані знання у робочому середовищі, стати більш самостійними. Статистично значущих відмінностей (табл. 2.16, додаток Б) між студентками і студентами не встановлено.

Таблиця 2.17

Результати діагностики (середні бали) оцінки власного стану здоров'я студенток і студентів

Назва методики	Студентки	Студенти
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)		
Стан здоров'я особи	Середні бали	
Кращий	0,1	0,3
Гірший	0,4	0,2
Такий же	0,5	0,5

Встановлено, що студентки оцінюють свій стан здоров'я гіршим, що може бути спричинено стресом від суспільного тиску стосовно життєвих рішень юнок, ніж хлопці, для яких власний стан здоров'я кращий. Статистично значущих відмінностей (табл. 2.18, додаток Б) між студентками і студентами не встановлено.

Таблиця 2.19

Результати діагностики (середні бали) ціннісних орієнтацій студенток і студентів

Назва методики	Студентки	Студенти
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)		
Ціннісні орієнтири	Середні бали	
Будинок	0,8	0,8
Автомобіль	0,6	0,7
Сім'я	0,9	0,8
Діти	0,6	0,4
Гроші в банку	0,4	0,5
Авторитет	0,3	0,2

Висока кваліфікація	0,4	0,5
Бібліотека	0,1	0
Можливість мандрівок	0,4	0,5
Міцне здоров'я	0,5	0,5

Виявлено, що для респондентів обох груп пріоритетно мати власну оселю, що вказує на те, що для них важливим є наявність власного безпечного простору і також виокремлюється бажання мати міцне здоров'я, скоріш за все для респондентів здоров'я виступає основною життєпобудови. Окрім цього, для студенток більш цінним є наявність сім'ї, особливо дітей, що може бути пов'язано з бажанням вибудувувати власну сім'ю, самореалізуватися як мати, також важливими є авторитет і наявність бібліотеки, що може вказувати на бажання розвиватися і мати впливовий успіх в певній сфері. Для хлопців важливим є наявність грошей, високої кваліфікації і можливості мандрувати світом, що скоріш за все спричинено бажанням бути самостійними, незалежними, вільними і знаходитись в безпеці за допомогою облаштування зручного навколишнього простору.

Таблиця 2.20

Порівняння відмінностей за результатами дослідження ціннісних орієнтацій студенток і студентів (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
	temp.	tkp.	P
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)			
Ціннісні орієнтири			
Будинок	-0,63971	1,995	-
Автомобіль	0,53041	1,995	-
Сім'я	1,21241	1,995	-
Діти	-1,07308	1,995	-
Гроші в банку	-0,56316	1,995	-

Авторитет	-1,1603	1,995	-
Висока кваліфікація	-0,31139	1,995	-
Бібліотека	-2,08637	1,995	p≤0,05
Можливість мандрівок	-0,56316	1,995	-
Міцне здоров'я	0,09258	1,995	-

Статистично значущі відмінності між студентками і студентами було встановлено за важливістю наявності бібліотеки в сторону студенток, що підкреслює важливість бути розумною, компетентною, розвиненою в певній сфері життя .

Таблиця 2.21

Результати діагностики (середні бали) того, чого бояться студентки і студенти (установки на майбутнє)

Назва методики	Студентки	Студенти
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)		
Страхи	Середні бали	
Безробітнім	0,6	0,4
Інвалідом	0,3	0,4
Безхатнім	0,4	0,5
Одиноким	0,4	0,5
Знаходитись за "ґратами"	0,1	0,1
Мертвим	0,3	0,4
У мене все буде добре	0,4	0,3

Встановлено, що найбільше студентки бояться бути безробітними, що може бути пов'язано з існуванням омріяних робочих місцями, де кандидати можуть обиратися за гендерними критеріями, але крім того виділяють варіант що під час життєтворення у них все буде добре, на відміну від юнаків, для яких страхом є бути інвалідом, не мати власної оселі, одиноким, мертвим, що скоріш

за все пов'язано з небажання втратити контроль над своїм життям і можливостями для розвитку. Статистично значущих відмінностей (табл. 2.22, додаток Б) між студентками і студентами не встановлено.

Таблиця 2.23

Результати діагностики (середні бали) очікуваної тривалості життя студенток і студентів

Назва методики	Студентки	Студенти
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)	Середні бали	
Очікувана тривалість життя	75,7	76,4

Студенти сподіваються прожити більше, ніж студентки, що може бути пов'язано зі страхом перед невідомістю, де втрачається контроль над собою. Статистично значущих відмінностей за показником очікуваної тривалості життя між групами респондентів не встановлено (табл. 2.24, додаток Б).

Таблиця 2.25

Результати діагностики (середні бали) змін, яких прагнуть студентки і студенти

Назва методики	Студентки	Студенти
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)		
Зміни, яких прагнуть у собі	Середні бали	
Сила	0,4	0,2
Розум	0,6	0,5
Здоров'я	0,6	0,5
Багатство	0,7	0,6
Комунікабельність	0,2	0,2
Сміливість	0,2	0,4
Доброта	0	0,1
Наполегливість	0,2	0,3

Стосовно власних змін під час життєтворення, для студенток важливо стати сильнішими, розумнішими, здоровішими, багатшими, можливо щоб мати авторитетність в суспільстві і більше шансів самореалізуватися вибудовуючи власний життєвий ландшафт, на відміну від студентів, для яких пріоритетно стати сміливішими, добрішими і наполегливішими, що скоріш за все пов'язано з невпевненістю в своїх здібностях. Статистично значущих відмінностей за показником очікуваної тривалості життя між групами респондентів не встановлено (табл. 2.26, додаток Б).

Таблиця 2.27

Результати діагностики (середні бали) змін, яких прагнуть студентки і студенти

Назва методики	Студентки	Студенти
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)		
Зміни, яких прагнуть у інших	Середні бали	
Сила	0,2	0,1
Розум	0,6	0,6
Здоров'я	0,5	0,7
Багатство	0,1	0,2
Комунікабельність	0,5	0,4
Сміливість	0,1	0,3
Доброта	0,7	0,6
Наполегливість	0,2	0,1

Встановлено, що для студенток важливо, щоб інші люди стали сильнішими, комунікабельнішими, добрішими і наполегливішими, що можливо спричинено негативним досвідом під час взаємодії з іншими людьми, для студентів пріоритетно щоб інші були здоровішими, багатшими, сміливішими. Статистично значущих відмінностей за показником очікуваної тривалості життя між групами респондентів не встановлено (табл. 2.28, додаток Б).

Таблиця 2.29

Результати діагностики (середні бали) довірених осіб студенток і студентів

Назва методики	Студентки	Студенти
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)		
Виявлення довірених осіб	Середні бали	
Батьки	0,5	0,3
Інші	0,1	0
Друзі	0,2	0,3
Одногрупники	0	0
Вчителі	0	0
Знайомі	0	0
Своя версія	0,1	0,2
Тримаю в секреті	0,2	0,2

Виявлено, що студентки визнають батьків, як найбільш довірених осіб, що може бути пов'язано з тимчасовою матеріальною залежністю від них на відміну від юнаків, для яких такими особами виступають друзі або варіант не обговорювати свої плани зовсім, тримаючи їх в секреті, чи своя версія де в основному вказували партнерів або сім'ю, що може вказувати на те, що студенти крім навчання вже займаються побудовою власної родини. Статистично значущих відмінностей групами респондентів не встановлено (табл. 2.30, додаток Б).

Таблиця 2.31

Результати діагностики (середні бали) рівня оптимістичності у студенток і студентів щодо здійснення намічених життєвих планів

Назва методики	Студентки	Студенти
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)	Середні відсотки(%)	
Рівень оптимістичності щодо намічених планів	69	62,5

Як бачимо з таблиці, студентки більш оптимістично налаштовані стосовно майбутніх планів під час розбудови власної території життя, що може вказувати

на вищу дисциплінованість. Статистично значущих відмінностей групами респондентів не встановлено (табл. 2.32, додаток Б).

Також респондентам пропонувалося прописати 5 позитивних чи негативних подій у минулому та спробувати спрогнозувати майбутні ситуації.

Таблиця 2.33

Результати діагностики (частота) згадуваних подій у минулому та плануванні майбутніх у студенток і студентів (враховуючи, що не всі давали відповіді)

Згадувані події	Студентки		Студенти	
	Частота			
	Минуле	Майбутнє	Минуле	Майбутнє
Війна	12	4	7	2
Сім'я	8	10	5	7
Друзі	7	2	11	2
Подорожі	21	22	15	16
Школа	14	-	10	-
Домашні улюбленці	6	2	13	3
Робота	1	17	2	15
День народження	2	1	5	-
Новий рік	1	-	2	-
Спорт/Конкурс/Змагання	2	3	2	1
Іспити	1	-	-	1
ЗВО	6	6	6	3
Купівля оселі	1	6	1	6
Купівля авто	1	6	1	3

Факт війни згадується у студенток, у порівнянні зі студентами, частіше, переважно в минулому, це вказує на те, що для них це є дуже болісною темою дотепер, ніж для студентів. Сім'я часто згадується також студентками, особливо

в майбутньому. Друзі згадуються в більшості випадків в минулому юнаків. Подорожі студентки і студенти виділяють дуже яскраво і переважно в майбутньому, але все таки частіше саме у планах студенток. Школа частіше згадується саме дівчатами у минулому, а стосовно майбутнього жоден респондент не вказував це місце. Домашні улюбленці частіше вказуються студентами в минулому. Робота для студенток і студентів є особливим пріоритетом в майбутньому. Дні народження частіше згадуються студентами в минулому часі. Спорт, спортивні змагання або інтелектуальні конкурси більше планують саме студентки в майбутньому. Наявність планів або спогадів пов'язаних з ЗВО переважають у студенток. Купівля власної оселі є однаково важливою в майбутньому для обох груп. Поряд з цим купівля автомобіля і його наявність є більш важливою для студенток.

Виходячи з цього було порівняно відповіді та співвіднесено їх відповідно до таких типів ландшафту.

Таблиця 2.34

Результати діагностики (частота) типів життєвого ландшафту у студенток і студентів

Тип життєвого ландшафту	Студентки	Студенти
	Кількість осіб	
Комунікативний	8	10
Прагматичний	13	8
Саморозвиток	4	5
Екзистенційний	3	6
Соціетальний	1	2
Волонтерський	4	0
Невизначений	5	2

Як видно з таблиці, серед студенток панівними є прагматичний, волонтерський і невизначений ландшафти життєтворення. Найбільшою мірою виділяється прагматичний ландшафт, це пов'язано з тим, що теперішня кризова ситуація розглядається раціонально, виділяючи юнками навчальні або робочі

плани, вибудовуючи свою територію життєтворення навколо цінності - користі нового досвіду. Також серед дівчат домінуючим є невизначений ландшафт, що вказує на лаконічність нарративу про своє минуле і майбутнє, що можливо пов'язано з тим, що вони складніше проживають кризові ситуації, їм важче повертатися до минулих подій, а також планувати нові, визначаючи що для них буде важливим. Найменш поширеним є волонтерський ландшафт що вказує на те, що під час планування свого майбутнього ці студентки будуть звертати увагу на таку цінність, як допомога людям.

А серед студентів основними є комунікативний, саморозвитку, екзистенційний і соціетальний ландшафти. Найбільше студентів мають комунікативний ландшафт, це означає, що для них важливим в майбутньому створити власну сім'ю, мати дітей, а зараз вони можуть проживати брак комунікації. Екзистенційний ландшафт теж панує серед студентів, це означає, що вони розцінюють теперішню ситуацію війни як кризу в якій варто ставити цілі вижити або пережити цей період. Трохи менше серед хлопців зустрічається ландшафт саморозвитку, це означає, що вони стараються використовувати теперішній кризовий період як час випробувань, щоб бути краще у майбутньому. Крім цього у юнаків, на відміну від студенток, переважає соціетальний ландшафт, що означає, що деякі з них під час розбудови своєї території життя спираються в аналізуванні великої кількості факторів, що залежать не від них, і в майбутньому для них важливим є збереження людства.

ВИСНОВКИ

Теоретичний аналіз наукової літератури надав можливість підкреслити значущість вивчення життєвого ландшафту особистості студенток і студентів. Встановлено, що однією з основних особливостей ландшафту є тривалість перебування особистості на відповідній території життя, кількість ландшафтів, їхня своєрідність у різні вікові періоди, на різних етапах життєтворення у кожного своя. Зміна психологічних територій життя відбувається у складні часи, періоди випробувань, потрясінь, до яких, безумовно, належить війна. Студентський вік супроводжується формуванням світоглядної позиції, що характеризується становленням професійних орієнтирів, міжособистісних взаємин, ціннісних орієнтацій та життєвих смислів, які визначають життєву траєкторію студента чи студентки, зумовлюють зміст і наповнення життєвих ландшафтів. Теоретично обґрунтовано, що гендерні очікування і стереотипи щодо ролей особистості можуть впливати на те, як студенти сприймають свої можливості, ставлять цілі та обирають кар'єрні шляхи у процесі побудови життєвих ландшафтів, відповідно цей період характеризується як час професійного самовизначення, коли відбувається глибоке осмислення особистістю своїх життєвих планів та позицій, власних можливостей, ідеалів та шляхів їх досягнення, тому саме студентство ризикує прожити власне життя, переходячи від одного ландшафту до іншого, за сценаріями стереотипної суспільної думки.

Виявлено, що студентки схильні до суперництва, що може бути пов'язано з прагненням домогтися своїх цілей та інтересів, або уникнення, що може вказувати на відсутність прагнення до взаємодії та досягнення спільних цілей під час конфліктної ситуації. Студентам, на відміну від юнок, характерні співпраця, стиль поведінки який передбачає прагнення альтернативи, яка повністю задовольняє інтереси обох сторін, компроміс, що може вказувати на те, що юнаків задовольняє угода на основі взаємних поступок, або пристосування до ситуації, що підкреслює здатність принесення в жертву своїх інтересів заради іншого. Статистично значущих відмінностей між групами

респондентів не встановлено. Встановлено, що студентки схильні частіше проявляти агресію під час міжособистісного спілкування, відповідно інтегральний показник агресії також переважає у дівчат, що може бути пов'язано зі стресом під час міжособистісного спілкування, які пов'язані з гендерним розподілом, негативними переживаннями через неможливість робити те що, дійсно приносить задоволення у зв'язку зі статтю і оточенням, на відміну від хлопців, які скоріш за все менше стикаються з подібними ситуаціями і тим самим не потребують виражати власні емоції через агресію або вони можуть ігнорувати власні емоції відповідно до запропонованих подій і виражати іншим способом.

Досліджено, що серед студенток панівними є прагматичний, волонтерський і невизначений ландшафти життєтворення. Найбільшою мірою виділяється прагматичний ландшафт, це пов'язано з тим, що теперішня кризова ситуація розглядається раціонально, виділяючи юнками навчальні або робочі плани, вибудовуючи свою територію життєтворення навколо цінності - користі нового досвіду. Панування невизначеного ландшафту, може свідчити про складнощі дівчат у процесі проживання минулих подій, сприйняття теперішнього і визначення майбутніх цінностей через негативний вплив гендерного розподілу. Для студентів стали більш притаманними комунікативний, саморозвитку, екзистенційний і соціетальний ландшафти життєтворення. Найбільше студентів мають комунікативний ландшафт, це означає, що для них важливим в майбутньому створити власну сім'ю, мати дітей, а зараз вони можуть проживати брак комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Том VI: Психологія обдарованості. Вип. 16. Київ–Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. 406 с.
- 2.Голованова Т. П. Теорія і практика формування гендерної рівності студентської молоді : монографія / Т. П. Голованова. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2007. – 338 с.
- 3.Грінцова О. М. Вплив рефлексії на проектування життєвого шляху особистості. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2016. № 4. С. 98–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2016_4_12 (дата звернення: 15.03.2026).
- 4.Єгорова В. П. Життєвий шлях та життєві завдання особистості у працях зарубіжних та вітчизняних дослідників. Соціально-психологічні технології розвитку особистості: зб. наук. праць. Херсон, 2021. С. 123–126. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/123456789/13764> (дата звернення: 05.02.2026).
- 5.Єрмолаєва Т. В., Шваб К. Гендерні стереотипи у сучасному українському суспільстві. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». 2017. № 1. С. 92–96. URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2017/1/15.pdf> (дата звернення: 15.03.2026).
- 6.Максименко С. Д. Життєвий шлях особистості як базова категорія генетичної психології. Науковий вісник Миколаївського державного університету. 2014. Вип. 2.12. С. 5–13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdups_2014_2_12_3 (дата звернення: 08.02.2026).
- 7.Марчук К. Гендерні відмінності в конфліктних ситуаціях : кваліфікаційна робота на здобуття вищої освіти першого рівня (бакалавр) за спеціальністю 053 «Психологія» / Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2025. – 80 с.

8. Міщенко О. В. Еволюція сакрального ландшафту. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2020. № 12. С. 25–31. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2020-12-3>.

9. Назаренко Н. А. Часові особливості життєвого планування студентів. Науковий журнал «Габітус». 2020. № 15. С. 174–179. URL: <http://habitus.od.ua/journals/2020/15-2020/15-2020.pdf> (дата звернення: 16.02.2026).

10. Олійник Н. А., Імбер В. І. Гендерні особливості ціннісних орієнтацій студентів закладів вищої освіти. / Н. А. Олійник, В. І. Імбер, Т. С. Білик // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. – Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2022. – Вип. 64. – С.217-225.

11. Панок І. В. Ціннісно-сміслова саморегуляція... дис. канд. психол. наук. Харків, 2022. 211 с.

12. Панок В. Г., Рудь Г. В. Психологія життєвого шляху особистості. Київ: Ніка-Центр, 2006. 280 с.

13. Пахольчишин Ю. Гендерні особливості соціалізації здобувачів вищої освіти: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 053 «Психологія» / Юрій Пахольчишин. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ МВС України, 2023. - 77 с.

14. Павлова О. В. Гендерні особливості переживання самотності у студентів-першокурсників : магістерська робота : 053 Психологія / Павлова Ольга Вікторівна. – Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. – 81 с.

15. Правдивець Н.О. Зовнішні чинники розвитку професійної ідентичності у жінок військовослужбовців: феномен «скляної стелі» та «реверсивного гендерного стереотипу». Актуальні питання освіти і науки. Збірник наукових

статей. Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (Україна, Харків, 10 – 11 листопада, 2015 р.) С. 178-183.

16.Пріснякова Л. М., Соломенко К. Гендерні особливості цінностей особистості. 2023.

17.Ришко Г.М. Основні концептуальні теорії та підходи до вивчення феномена стресостійкості особистості. Проблеми сучасної психології. 2013. Випуск 22. С. 493-509.

18.Сусська О. О. Інституціональність vs проспериті. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2019. № 1. С. 56–72.

19.Титаренко Т. Ландшафт життєтворення як територія особистісних змін. 2020. С. 165–170. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/49254> (дата звернення: 08.02.2026).

20.Титаренко Т. М. Екзистенційний ландшафт посттравматичного життєтворення. 2019. С. 7–15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nsspp_2019_44_3 (дата звернення: 10.02.2025).

21.Титаренко Т.М. Ландшафти особистісних трансформацій унаслідок травматичного воєнного досвіду. Ukrainian psychological journal. № 1 (13). 2020. С.209-222. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722060/1/UPJ%20%23%201%2813%29%202020%20Article%20Tytarenko-209-222.pdf> (дата звернення: 05.02.2026).

22.Титаренко Т. М. Моє майбутнє залежить від мене: монографія. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2024. 130 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2024/05/tytar-mono-24.pdf> (дата звернення: 08.02.2026).

23.Титаренко Т. М. Посттравматичне життєтворення: монографія. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2020. 160 с.

24. Узун В. В. Гендерні особливості професійної ідентичності майбутніх психологів : кваліфікаційна робота на здобуття ступеня магістра : спец. 053 «Психологія» / Узун Віта Вікторівна ; наук. керівн. А. І. Яблонський ; [Чорноморський національний університет імені Петра Могили]. – Миколаїв, 2024. – 138 с.

25. Методика визначення інтегральних форм комунікативної агресивності (В. Бойко). URL: https://www.eztests.xyz/tests/social_boyko3/ (дата звернення: 18.03.2026).

26. Опитувальник Томаса–Кілманна: типи поведінки у конфлікті. URL: https://www.eztests.xyz/tests/social_thomas/ (дата звернення: 18.03.2026).

ДОДАТКИ

Додаток А

Діагностика типів поведінки у конфліктній ситуації особистості

Опитувальник Томаса-Кілманна: типи поведінки у конфлікті

Мета: Діагностика поведінки особистості у конфліктній ситуації

Матеріали: Бланк, ручка

Інструкція: Вам пропонується тест, кожен пункт якого містить два висловлювання, позначені буквами «а» і «б». Уважно прочитайте кожну пару і позначте на реєстраційному бланку навпроти номера відповідного питання то з них, яке більшою мірою відповідає Вашій точці зору.

Ключ до опитувальника:

1. Суперництво: 3А, 6В, 8А, 9В, 10А, 13В, 14В, 16В, 17А, 22В, 25А, 28А.
2. Співпраця: 2В, 5А, 8В, 11А, 14А, 19А, 20А, 21В, 23В, 26В, 28В, ПОКЛИК.
3. Компроміс: 2А, 4А, 7В, 10В, 12В, 13А, 18В, 22А, 23А, 24, 26А, 29А.
4. Уникнення: 1А, 5В, 6А, 7А, 9А, 12А, 15В, 17В, 19В, 20В, 27А, 29В.
5. Пристосування: 1В, 3В, 4В, 11В, 15А, 16А, 18А, 21 А, 24А, 25, 27В, 30А.

Обробка результатів: В ключі кожен відповідь А чи Б дає уявлення про кількісному вираженні: суперництва, співпраці, компромісу, уникнення і пристосування. Якщо відповідь співпадає з вказаним у ключі, йому присвоюється значення 1, якщо не збігається, то присвоюється значення 0. Кількість балів, набраних індивідом за кожною шкалою, дає уявлення про вираженість у нього тенденції до прояву відповідних форм поведінки в конфліктних ситуаціях.

Текст методики:

1.
 - А) Іноді я надаю можливість іншим взяти на себе відповідальність за вирішення спірного питання.
 - Б) Чим обговорювати те, у чому ми розходимося, я намагаюся звернути увагу на те, з чим ми обидва згодні.
- 2.

А) Я намагаюся знайти компромісне рішення.

Б) Я намагаюся залагодити його з урахуванням інтересів іншої людини і моїх власних.

3.

А) Зазвичай я наполегливо прагну домогтися свого.

Б) Я намагаюся заспокоїти іншого і, головним чином, зберегти наші стосунки.

4.

А) Я намагаюся знайти компромісне рішення.

Б) Іноді я жертвую своїми власними інтересами заради інтересів іншої людини.

5.

А) Улагоджуючи спірну ситуацію, я весь час намагаюся знайти підтримку в іншого.

Б) Я намагаюся робити все, щоб уникнути марної напруженості.

6.

А) Я намагаюся уникнути неприємності для себе.

Б) Я намагаюся домогтися свого.

7.

А) Я намагаюся відкласти рішення спірного питання для того, щоб згодом вирішити його остаточно.

8.

А) Зазвичай я наполегливо прагну домогтися свого.

Б) Я першою справою намагаюся визначити те, в чому полягають всі порушені інтереси і спірні питання.

9.

А) Думаю, що не завжди варто хвилюватися через якихось розбіжностей, що виникли.

Б) Я прикладаю зусилля, щоб домогтися свого.

10.

А) Я твердо прагну домогтися свого.

Б) Я намагаюся знайти компромісне рішення.

11.

А) Насамперед я прагну ясно визначити те, в чому полягає всі порушені інтереси і спірні питання.

Б) Я намагаюся заспокоїти іншого і головним чином зберегти наші відносини.

12.

А) За часту я уникаю займати позицію, яка може викликати суперечку.

Б) Я даю можливість іншому в чомусь залишитися при своєму, якщо він також йде на зустріч мені.

13.

А) Я пропоную середню позицію.

Б) Я наполягаю, щоб все було по-моєму.

14.

А) Я повідомляю іншому свою точку зору і запитую його погляди.

Б) Я намагаюся показати іншому логіку і перевагу моїх поглядів.

15.

А) Я намагаюся заспокоїти іншого і зберегти наші відносини.

Б) Я намагаюся зробити все необхідне, щоб уникнути напруги.

16.

А) Я намагаюся не зачепити почуттів іншого.

Б) Я зазвичай намагаюся переконати іншого в перевагах моєї позиції.

17.

А) Зазвичай я наполегливо намагаюся домогтися свого.

Б) Я намагаюся зробити все, щоб уникнути марної напруженості.

18.

А) Якщо це зробить іншого щасливим, я дам йому можливість настояти на своєму.

Б) Я дам іншому можливість залишитися при своїй думці, якщо він йде мені на зустріч.

19.

А) Насамперед я намагаюся визначити те, в чому полягають всі порушені інтереси і спірні питання.

Б) Я намагаюся відкласти спірні питання з тим, щоб з часом вирішити їх остаточно.

20.

А) Я намагаюся негайно подолати наші розбіжності.

Б) Я намагаюся знайти найкраще поєднання вигод і втрат для нас двох.

21.

А) Ведучи переговори, намагаючись бути уважним до іншого.

Б) Я завжди схильний до прямого обговорення проблеми.

22.

А) Я намагаюся знайти позицію, яка знаходиться посередині між мною і іншою людиною.

Б) Я відстоюю свою позицію.

23.

А) Як правило, я стурбований тим, щоб задовольнити бажання кожного з нас.

Б) Іноді надаю іншим взяти на себе відповідальність за вирішення спірного питання.

24.

А) Якщо позиція іншого здається мені дуже важливою, я намагаюся йти йому на зустріч.

Б) Я намагаюся переконати іншого піти на компроміс.

25.

А) Я намагаюся показати іншому логіку і перевагу моїх поглядів.

Б) Ведучи переговори, я намагаюся бути уважним до аргументів іншого.

26.

А) Я звичайно пропоную середню позицію.

Б) Я майже завжди прагну задовольнити інтереси кожного з нас.

27.

А) Найчастіше прагну уникнути суперечок.

Б) Якщо це зробить іншу людину щасливою, я дам йому можливість настояти на своєму.

28.

А) Зазвичай я наполегливо прагну домогтися свого.

Б) Улагоджуючи ситуацію, я зазвичай прагну знайти підтримку в іншого.

29.

А) Я пропоную середню позицію.

Б) Думаю, що не завжди варто хвилюватися через виникаючих розбіжностей.

30.

А) Я намагаюся не зачепити почуття іншого.

Б) Я завжди займаю таку позицію в суперечці, щоб ми спільно могли домогтися успіху.

Бланк

№	А	Б	№	А	Б	№	А	Б
1			11			21		
2			12			22		
3			13			23		
4			14			24		
5			15			25		
6			16			26		
7			17			27		

8			18			28		
9			19			29		
10			20			30		

Діагностика комунікативної агресивності особистості

Методика визначення інтегральних форм комунікативної агресивності

(В.Бойко)

Мета: Діагностика схильності особистості до прояву агресії у різних ситуаціях міжособистісного спілкування.

Матеріали: Бланк, ручка.

Інструкція: Прочитайте (прослухайте) твердження. У бланку для відповідей поряд з номером судження проставте свої відповіді у формі “Так” чи “Ні”.

Обробка результатів: Опитувальник дозволяє вивести “індекс агресії” з урахуванням 11 параметрів, кожен з яких оцінюється окремо в інтервалі від 0 до 5 балів.

За кожну відповідь, відповідну ключу, нараховується один бал; чим вище оцінка, тим більше проявляється вимірюваний показник агресивності.

Спонтанність агресії: +1, +12, +23, +34, +45

Неможливість гальмувати агресію: -2, +13, -24, -35, -46

Невміння переключати агресію на діяльність: -3, -14, -25, -36, -47

Анонімна агресія: +4, +15, +26, +37, +48

Провокація агресії у оточуючих: +5, +16, +27, +38, +49

Схильність до відображеної агресії: -6, +17, +28, +39, -50

Аутоагресія: +7, +18, +29, +40, +51

Ритуалізація агресії: +8, +19, +30, +41, +52

Схильність заражатися агресією натовпу: +9, +20, +31, +42, +53

Задоволення від агресії: +10, +21, +32, +43, +54

Розплата за агресію: +11, +22, +33, +44, +55

Інтерпретація результатів:

Відсутність або дуже низький рівень агресії (від 0 до 8 балів) зазвичай свідчить про нещирість відповідей респондента, його прагненні відповідати соціальній нормі.

Такі показники зустрічаються у людей зі зниженою самокритичністю і завищеними домаганнями.

Невисокий рівень агресії (9-20 балів) відзначається у більшості опитуваних. Він звичайно обумовлений спонтанною агресією і пов'язаний з невмінням перемикаєти агресію на діяльність і неживі об'єкти (у цьому, можливо, немає необхідності).

Середній рівень агресії (21-30 балів) зазвичай виражається в спонтанності, деякій анонімності і слабкій здатності до гальмування.

Підвищений рівень агресії (від 31 до 40 балів). До атрибутів, характерним для її середнього рівня, зазвичай додаються показники розплати, провокації.

Дуже високий рівень агресії (41 і більше балів) пов'язаний з отриманням задоволення від агресії, перейняттям агресії натовпу, провокуванням агресії у оточуючих

Текст опитувальника:

1. Часом я несподівано “вибухаю” злістю, гнівом.
2. Якщо я бачу, що моє роздратування або злість передається іншим, то зазвичай одразу ж беру себе в руки.
3. Щоб позбавитися від накопичення злості, я придумав собі особливий ритуал: періодично б'ю подушку, боксую в стінку, бігаю навколо будинку тощо.
4. На роботі я зазвичай стримуюся, а вдома буваю невитриманим.
5. Іноді я розумію, що викликаю у когось злість, роздратування, але мені важко змінити свою поведінку або я не хочу цього робити.
6. Якщо до мене звертаються по-хамськи, я, як правило, стримуюся і не допускаю різкості.

7. Іноді я чесно зізнаюся собі: я погана людина.
8. Варто мені розлютитися, як я домагаюся свого від оточуючих.
9. Нерідко я опиняюся залученим в якесь протиборче угруповання.
10. Час від часу мене немов тягне посваритися з кимось.
11. Я часто розплачуюсь за свою різкість або грубість.
12. Часто якась дрібниця виводить мене з себе.
13. Розлютившись, я можу вдарити когось (дитину, партнера тощо).
14. Відчуваючи наплив агресії, я можу розрядитися на неживих предметах (б'ю кулаком об стіл, щось ламаю, б'ю посуд).
15. Я дозволяю собі злість або гнів там, де мене ніхто не знає.
16. Я думаю, що мій характер – не подарунок.
17. Якщо хтось із колег погано відгукнеться про мене, я висловлю йому все, що думаю про нього,
18. Трапляється, я ненавиджу або зневажаю себе.
19. Щоб змусити себе зробити щось важке або складне, мені іноді треба себе гарненько розлютити.
20. Траплялося, що я ставав членом поганої компанії.
21. Зазвичай, коли я посварюсь з кимось, мені стає легше.
22. Деякі люди ображені на мене за мою різкість або злість.
23. Коли я дуже втомлююся, легко можу розлютитися, вийти з себе.
24. Моя злість зазвичай швидко проходить, якщо той, хто її викликав, вибачається або визнає свою неправоту.
25. Мені вдається гасити роздратування та інші напружені стани в активному відпочинку – у спорті, туризмі, культурних заходах.
26. Трапляється, я з'ясовую відносини з продавцем або клерком підвищеним голосом.
27. Я гострий на язик, мені палець в рот не клади.
28. Я зазвичай легко “заводжуся”, коли стикаюся з грубістю, агресивністю або злістю оточуючих.
29. Багато з того лихого, що трапилося зі мною у житті, я напевно заслужив.

30. Злість найчастіше допомагає мені в житті.
31. Я часто лаюся в чергах.
32. Іноді мені кажуть, що я злюся, але я цього не помічаю.
33. Злість або гнів шкодить моєму здоров'ю.
34. Іноді я починаю злитися ні з того ні з сього.
35. Якщо я розлючуся, то найчастіше відходжу майже миттєво.
36. Щоб заспокоїти нервову систему, я часто спеціально починаю займатися якоюсь справою (читання, перегляд телевізору, господарські турботи, професійна робота).
37. У транспорті чи магазині я буваю агресивніший, ніж на роботі.
38. Я людина різка або дуже категорична.
39. Якщо хтось буде зло жартувати наді мною, я швидше за все поставлю його на місце.
40. Я часто злюся на себе з якогось приводу.
41. У спілкуванні вдома я часто спеціально надаю своєму обличчю суворого вигляду.
42. Якщо б знадобилося піти на барикади, я б пішов.
43. Зазвичай моя злість дає мені імпульс активності.
44. Я кілька днів переживаю наслідки того, що не зміг стриматися від злості.
45. Трапляється, мені здається, що я всіх ненавиджу.
46. Коли я відчуваю наплив злості чи агресії, то зазвичай іду кудись, щоб нікого не бачити й не чути.
47. Я часто заспокоюю себе тим, що зриваю зло на речах кривдника.
48. Іноді у транспортній товкотнечі або у черзі я буваю настільки агресивний, що потім мені стає ніяково за себе.
49. Я часто буваю незговірливим, впертим, неслухняним.
50. Я легко знаходжу розуміння з людьми, які провокують грубість чи злість.
51. Якщо Бог колись покарає мене за мої гріхи, то це буде справедливо.
52. Щоб вплинути на оточуючих, я часто лише зображую гнів або злість, але глибоко не переживаю, не відчуваю цих станів.

53. Я б взяв участь у стихійному мітингу протесту, щоб відстоювати разом з усіма свої нагальні потреби.

54. Після спалаху роздратування, злості я зазвичай добре почуваюся деякий час.

55. Моя дратівливість негативним чином позначалася на відносинах з близькими або друзями.

Бланк

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55					

Діагностика життєвого ландшафту

Футурологічне опитування

Мета: виявлення основних життєвих прогнозів, планів, сподівань респондентів, а також передбачуваних ними перешкод щодо їх здійснення.

Матеріали: бланк або чистий аркуш паперу, ручка.

Інструкція: Просимо дати Ваші варіанти відповідей на запитання, що стосуються стилю життя, відношення до минулого, теперішнього і майбутнього. Опитування здійснюється в наукових цілях, його результати не будуть нікому повідомлятися без Вашої згоди. Достовірність висновків буде залежати від Вашої щирості.

Обробка результатів:

Результати оброблялись присвоюванням в 1 бал за кожну відповідь, 0 за необрану/пропущену. В 1 питанні записується відповідна кількість днів, місяців

і т.п., якщо такий варіант було обрано. Кола концентричного тесту Коттла у 2 питання оброблялись за допомогою визначень комбінацій кіл (Snn). А 18 питання аналізували за наявністю подій, почуттів, що вони викликають. Завдяки присвоєнню кожній відповіді балів та аналізу письмових відповідей респондентів можна визначити основні життєві прогнози, плани, сподівання респондентів, а також передбачувані ними перешкод щодо їх здійснення.

Текст методики:

Ваша стать: - чол.; - жін.

Вік:

1. Я планую своє життя на:

01 _____ дні вперед; 04 _____ років;

02 _____ тижнів; 05 _____ десятиліть;

03 _____ місяців; 06 _____ вважаю, що планування -зайва трата часу.

2. Намалюйте три кола довільного розміру та розміщення, що означають

Ваше минуле (М), теперішнє (Т), майбутнє (Мб). _____

3. Здійсненню моїх планів можуть завадити події, які пов'язані з

(підкреслити не більше трьох позицій):

1 економікою; 05 сімейними обставинами;

2 внутрішньою політикою; 06 недоліками характеру;

3 зовнішньою політикою; 07 хворобою;

4 екологією; . 08 щось інше, напишіть _____

4. Я думаю виїхати на постійне місце проживання:

1 в інший район; 03 в іншу область; 05 залишуся вдома.

2 в інші міста; 04 за кордон;

5. Здійснення життєвих планів залежить від самої людини на ____%,

все інше залежить від _____ .

6.Мої здібності (краще/ гірше/ такі ж), як у більшості моїх ровесників

(потрібно підкреслити).

7. Після закінчення навчального закладу я планую:

1 отримати вищу освіту; 03 працювати.

2 займатися самоосвітою;

8. Моє здоров'я (краще/ гірше/ таке ж), як у більшості моїх ровесників (необхідно підкреслити).

9. Після закінчення вузу я хочу отримати професію _____

10. До 40 років у мене буде (виберіть не більше п'яти позицій):

01 будинок (квартира) на _____ кімнат;

02 автомобіль типу _____;

03 сім'я;

04 дітей;

05 (гривнів, валюти) в банку;

06 авторитет;

07 висока кваліфікація;

08 велика бібліотека;

09 можливість мандрівок;

10 міцне здоров'я;

11 щось інше, наприклад _____

11. Боюсь, що до 40 років я буду (виберіть не більше трьох позицій):

1 безробітним; 05 знаходитись за "гратами";

2 інвалідом; 06 мертвим;

3 без місця проживання; 07 зі мною буде все в порядку

4 самотнім; (у мене буде все добре).

12. Я сподіваюсь прожити _____ років.

13. Я хотів би стати (виберіть не більше трьох позицій):

1 сильнішим; 05 комунікабельнішим;

2 розумнішим; 06 сміливішим;

3 здоровішим; 07 добрішим;

4 багатшим; 08 наполегливішим.

14. Я хочу, щоб інші люди були (виберіть не більше трьох позицій):

1 сильнішими; 05 комунікабельнішими;

2 розумнішими; 06 сміливішими;

3 здоровішими; 07 добрішими;

4 багатшими; 08 наполегливішими.

15. Свої плани я обговорюю з:

1 батьками; 05 вчителями;

2 іншими; 06 знайомими;

3 друзями; 07 _____ ;

4 одногрупниками; 08 тримаю в секреті.

16. Плануючи своє життя, розраховую на допомогу:

1 батьків; 05 фондів допомоги;

2 друзів; 06 з-за кордону;

3 державних організацій; 07 я розраховую лише на себе;

4 благодійних організацій; 08 _____ .

17. Я впевнений у здійсненні своїх планів на ___%.

18. Напишіть, будь-ласка, п'ять подій, які найбільше Вам запам'яталися з минулого, та п'ять, які, можливо, відбудуться з Вами у майбутньому. Ці події можуть бути як приємними, так і неприємними.

Минуле	Майбутнє
--------	----------

1.	1.
----	----

2.	2.
----	----

3.	3.
----	----

4.	4.
----	----

5.	5.
----	----

Тепер відмітьте, будь-ласка, ці події крапками на графіку і вкажіть на осі часу їх дату (нехай навіть приблизно). Якщо ця подія приємна, то її слід розмістити вище осі часу, а якщо неприємна - нижче осі часу. Чим сильніші переживання, пов'язані з цією подією, тим далі крапка буде від осі часу. За отриманими даними спробуйте побудувати графік свого життя.

Додаток Б

Таблиця 2.2

Порівняння відмінностей за результатами дослідження поведінки студенток і студентів у конфліктній ситуації (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
	темп.	ткр.	P
Тест Томаса Кілманна			
Суперництво	0,79468	1,995	-
Співпраця	0,55427	1,995	-
Компроміс	-0,35087	1,995	-
Уникнення	-0,43272	1,995	-
Пристосування	-0,1097	1,995	-

Таблиця 2.4

Порівняння відмінностей за результатами дослідження схильності до прояву агресії у ситуаціях міжособистісного спілкування студенток і студентів (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
	темп.	ткр.	P
Методика Визначення інтегральних форм комунікативної агресивності (В. Бойко)			
Спонтанність агресії	-0,8569	1,995	-
Нездатність гальмувати агресію	0,6598	1,995	-
Невміння переключати агресію	-0,31434	1,995	-
Анонімна агресія	0,50806	1,995	-
Провокування агресії у оточуючих	-1,67899	1,995	-
Схильність до відображеної агресії	0,4008	1,995	-
Аутоагресія	-0,33214	1,995	-
Ритуалізація агресії	0,61385	1,995	-
Перейняття агресії натовпу	-0,71149	1,995	-
Задоволення від агресії	0,96834	1,995	-
Розплата за агресію	-0,1741	1,995	-
Інтегральний показник	1,4336	1,995	-

Таблиця 2.6

Порівняння відмінностей за результатами дослідження показників часових рамок планування життя студенток і студентів (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
	темп.	ткр.	P
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)			
Планування часових рамок життя			
Дні	-0,11135	1,995	-
Тижні	-0,27765	1,995	-
Місяці	0,67637	1,995	-
Роки	-0,84543	1,995	-
Десятиліття	-1,28047	1,995	-

Планування часу - трата часу	0,85235	1,995	-
------------------------------	---------	-------	---

Таблиця 2.10

Порівняння відмінностей за результатами дослідження показників бажання чи небажання щодо зміни місця сьогоdnішнього проживання студенток і студентів (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
	темп.	ткр.	P
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)			
Бажання зміни свого сьогоdnішнього місця проживання			
Інший район	-0,29974	1,995	-
Інше місто	0,56353	1,995	-
Інша область	1,12868	1,995	-
За кордон	1,67494	1,995	-
Залишаться вдома	1,60884	1,995	-

Таблиця 2.12

Порівняння відмінностей за результатами дослідження показників потенційних перешкод у здійсненні життєвих планів студенток і студентів (t-критерій)

Назва методики		t-критерій Стьюдента		
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)		темп.	ткр.	P
Від особистості		-0,19286	1,995	-
Інші чинники, від яких залежать життєві плани	Зовнішні обставини	-0,44927	1,995	-
	Самого себе	0,90588	1,995	-
	Непередбачувані обставини	-1,00288	1,995	-
	Хвороби	-0,61057	1,995	-
	Удача	-1,12868	1,995	-
	Суспільство	1,43372	1,995	-

	Цінності людини	-0,68972	1,995	-
	Можливості	1,43372	1,995	-
	Фінансовий стан	1,78085	1,995	-
	Бажання людини	1,0	1,995	-

Таблиця 2.14

Порівняння відмінностей за результатами дослідження оцінки власних здібностей студенток і студентів (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
	темп.	ткр.	P
Фурурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)			
Здібності особи			
Кращі	0,1144	1,995	-
Гірші	0,9382	1,995	-
Такі ж	0,50181	1,995	-

Таблиця 2.16

Порівняння відмінностей за результатами дослідження рівня професійних домагань студенток і студентів (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
	темп.	ткр.	P
Фурурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)			
Рівень професійних домагань			
Здобути вчений ступінь	-0,81793	1,995	-
Займатись самоосвітою	0,12941	1,995	-
Працювати	0,80255	1,995	-

Таблиця 2.18

Порівняння відмінностей за результатами дослідження оцінки власного стану здоров'я студенток і студентів (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
Фурурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)			P

Стан здоров'я особи	темп.	ткр.	
Кращі	-1,46469	1,995	-
Гірші	-1,14885	1,995	-
Такі ж	0,12556	1,995	-

Таблиця 2.22

Порівняння відмінностей за результатами дослідження страхів студенток і студентів (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
	темп.	ткр.	P
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)			
Страхи			
Безробітнім	1,83154	1,995	-
Інвалідом	0,91553	1,995	-
Безхатнім	-0,05975	1,995	-
Одиноким	0,53175	1,995	-
Знаходиться за "ґратами"	-0,14261	1,995	-
Мертвим	1,17337	1,995	-
У мене все буде добре	0,80255	1,995	-

Таблиця 2.24

Порівняння відмінностей за результатами дослідження очікуваної тривалості життя студенток і студентів (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
	темп.	ткр.	P
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)			
Очікувана тривалість життя	0,16351	1,995	-

Таблиця 2.26

Порівняння відмінностей за результатами дослідження змін, яких прагнуть у собі студентки і студенти (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента

Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)			
	темп.	ткр.	P
Зміни, яких прагнуть у собі			
Сила	1,68973	1,995	-
Розум	0,75454	1,995	-
Здоров'я	-1,00828	1,995	-
Багатство	0,44539	1,995	-
Комунікабельність	0,58802	1,995	-
Сміливість	-1,94086	1,995	-
Доброта	1,12868	1,995	-
Наполегливість	-1,14836	1,995	-

Таблиця 2.28

Порівняння відмінностей за результатами дослідження змін, яких прагнуть у інших студенток і студенти (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
	темп.	ткр.	P
Футурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)			
Зміни, яких прагнуть у інших			
Сила	-0,85235	1,995	-
Розум	-0,26582	1,995	-
Здоров'я	1,19987	1,995	-
Багатство	-0,9382	1,995	-
Комунікабельність	-0,93109	1,995	-
Сміливість	-1,46469	1,995	-
Доброта	-1,16042	1,995	-
Наполегливість	0,44089	1,995	-

Таблиця 2.30

Порівняння відмінностей за результатами дослідження довірених осіб студенток і студентів (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
	темп.	ткр.	P
Фурурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)			
Виявлення довірених осіб			
Батьки	1,76684	1,995	-
Інші	0,46907	1,995	-
Друзі	1,15074	1,995	-
Одногрупники	-	1,995	-
Вчителі	-	1,995	-
Знайомі	-	1,995	-
Своя версія	0,9382	1,995	-
Тримаю в секреті	-0,31535	1,995	-

Таблиця 2.32

Порівняння відмінностей за результатами дослідження рівня оптимістичності щодо здійснення намічених життєвих планів студенток і студентів (t-критерій)

Назва методики	t-критерій Стьюдента		
	темп.	ткр.	P
Фурурологічне опитування (В. Панок, Г. Рудь)			
Рівень оптимістичності щодо намічених планів	-1,20282	1,995	-

Додаток В

Показники студенток за методиками

Тип життєвого ландшафту		Тест Томаса Кілмана				Методика Визначення інтегральних форм комунікативної агресивності (бойко)				
(38 студенток)		Суперництво	Співпраця	Компроміс	Уникнення	Прийняття	Спонтанність агресії	Нездатність гальмувати агресію	Невміння переключати агресію	Анонімна агресія
МА	Комунікативний	4	7	7	8	5	3	4	3	1
РС	Волонтерський	6	7	8	5	4	2	3	3	0
СК	Комунікативний	5	6	9	6	2	5	0	3	1
ІК	Саморозвиток	7	9	7	6	1	2	3	3	1
ОК	Комунікативний	9	4	5	4	8	4	2	4	1
БЄ	Соціальний	6	5	6	7	6	2	3	4	4
МО	Екзистенційний	0	6	9	7	8	0	2	3	1
ШМ	Прагматичний	1	4	9	7	9	2	0	3	1
СВ	Комунікативний	1	7	8	6	6	4	2	3	2
СЄ	Прагматичний	2	7	3	11	7	4	2	4	2
ФК	Комунікативний	4	9	6	6	5	2	1	3	1
РК	Волонтерський	2	6	6	9	7	5	1	3	2
ГМ	Комунікативний	7	8	7	5	3	1	1	3	0
РА	Прагматичний	5	7	4	8	6	1	0	5	2
ДН	Саморозвиток	4	4	10	5	7	2	2	3	1
СА	Екзистенційний	8	5	5	9	3	5	2	4	1
ШВ	Прагматичний	4	7	8	7	4	2	3	4	1
НМ	Екзистенційний	4	10	8	5	3	5	2	2	1
ПП	Комунікативний	0	8	10	6	6	3	0	1	1
ВД	Прагматичний	7	9	5	9	3	5	1	4	1
БІ	Саморозвиток	3	6	5	7	7	2	2	3	0
ЖУ	Волонтерський	0	7	6	6	11	0	2	3	1
СА	Прагматичний	2	6	8	6	8	1	2	4	1
ПІ	Прагматичний	6	7	6	7	4	1	3	3	2
БА	Прагматичний	0	7	8	8	7	3	2	3	0
НМ	Прагматичний	2	9	6	4	9	2	2	2	1
Щ	Невизначений	4	4	12	5	5	3	2	3	1
УС	Прагматичний	10	5	8	6	1	5	3	2	2
ТА	Прагматичний	6	7	7	6	4	4	2	1	3
БМ	Комунікативний	7	6	9	2	6	3	0	2	3
БО	Саморозвиток	4	5	8	8	5	2	0	3	0
ШВ	Невизначений	3	7	8	8	4	2	0	3	1
ВК	Волонтерський	7	6	6	5	6	5	2	1	1
КА	Невизначений	5	4	6	9	6	3	2	1	2
ПЕ	Прагматичний	4	6	6	9	4	3	3	1	2
СП	Прагматичний	4	9	9	6	5	2	0	3	2
ГП	Невизначений	2	6	7	4	11	5	0	0	0
ГД	Невизначений	0	8	8	8	6	2	2	4	2
Середні показники		4,1	6,8	7,2	6,7	5,6	2,8	1,6	2,9	1,2

Проявлення агресії у оточенні	Схильність до відображеної агресії	Автоагресія	Ритуалізація агресії	Переїняття агресії наогири	Задоволення від агресії	Розгата за агресію	Інтегральний показник	Фудурологічне опитування (В. Паю)		
								Планування	часових рамок	зміни
3	4	1	1	1	3	1	28	7	1	0
1	3	0	1	2	0	0	15	7	1	0
5	3	4	3	0	3	4	31	7	2	1
3	1	1	1	3	0	2	20	7	1	1
4	4	3	3	1	3	2	31	0	0	0
2	0	3	1	1	0	1	21	1	0	0
3	5	0	0	0	0	1	15	30	4	1
2	3	2	1	1	1	1	17	7	2	3
2	2	0	1	0	0	2	18	5	2	1
4	2	3	0	0	1	4	24	7	1	1
2	5	2	0	2	2	3	27	1	2	1
3	4	0	0	1	0	2	21	3	1	1
1	4	2	0	1	0	3	18	7	1	0
3	3	4	2	3	2	2	26	2	1	3
2	2	1	1	0	2	2	19	365	52	12
4	5	3	2	3	3	3	35	8	8	4
3	2	3	0	2	0	0	20	7	1	0
4	5	5	1	2	5	4	38	90	8	3
4	3	2	0	1	3	4	22	5	1	1
3	2	2	3	2	5	3	31	1	1	1
0	4	0	0	0	2	0	13	30	4	1
0	2	0	0	0	0	1	10	1	1	1
3	3	0	0	1	1	0	18	90	12	3
1	1	3	0	0	3	0	15	7	4	6
3	1	3	0	2	0	3	18	7	4	1
2	3	0	0	2	1	4	18	1	1	1
4	4	2	3	0	1	3	28	7	12	6
5	5	2	2	2	3	4	38	3	1	1
3	1	2	3	4	5	0	28	5	1	1
2	4	3	2	1	2	3	25	7	3	2
1	1	2	2	1	1	4	17	30	4	1
0	2	1	0	3	1	1	14	60	8	2
3	3	5	4	2	4	4	34	7	1	1
4	2	5	2	2	3	2	28	0	0	0
1	4	2	0	1	0	4	22	7	3	5
2	3	2	0	2	1	1	18	12	2	3
0	4	3	0	0	0	1	15	14	2	1
2	3	1	1	1	0	0	18	7	1	0
2,5	3,0	2,0	1,1	1,2	1,6	2,1	22,0	32,1	4,1	1,6

ю										
Уявлення про своє життя			Події, що можуть вплинути на здійснення життєвих планів							
Роки	Десятиліття	Планування - трата часу	Економіка	Внутрішня політика	Зовнішня політика	Екологія	Сімейні обставини	Недоліки характеру	Хвороба	Інше (свій варіант)
0	0	0 S10	0	1	0	0	1	0	0	1
0	0	0 S44	0	1	1	0	0	0	1	0
1	1	0 S12	0	0	0	0	1	0	1	1
7	1	0 S10	0	1	1	0	0	1	0	0
0	0	1 S37	0	0	1	0	1	0	0	1
0	0	1 S42	1	1	1	0	0	0	0	0
0	0	0 S44	1	1	1	0	0	0	0	0
1	1	0 S22	0	0	0	0	1	0	1	1
0	0	0 S17	1	1	1	0	0	0	0	0
4	5	1 S10	1	1	1	0	0	0	0	0
1	5	0 S41	1	1	1	0	0	0	0	0
5	1	0 S10	1	1	0	0	0	1	0	0
0	0	0 S39	1	1	0	0	0	0	1	0
5	1	0 S28	1	1	1	0	0	0	0	0
1	0	0 S44	0	1	1	0	1	0	0	0
1	2	0 S34	0	0	0	0	1	0	1	1
0	0	0 S9	0	0	0	0	1	1	0	1
1	0	0 S44	0	0	0	0	1	0	1	1
1	0	0 S33	1	0	1	0	0	0	1	0
1	0	0 S26	1	1	1	0	0	0	0	0
0	0	0 S44	0	0	0	0	1	1	0	1
1	1	0 S31	0	0	0	0	1	0	1	1
0	0	0 S37	0	1	1	0	1	0	0	0
5	2	0 S37	1	1	1	0	0	0	0	0
1	1	1 S26	0	1	0	0	1	0	1	0
1	1	0 S26	1	1	1	0	0	0	0	0
5	2	0 S13	1	0	0	0	1	1	0	0
0	0	1 S44	0	1	0	0	1	1	0	0
1	0	0 S13	1	0	0	0	1	0	1	1
1	1	0 S1	0	1	0	0	1	0	1	0
1	1	1 S39	1	1	0	0	0	0	1	0
4	10	0 S33	0	0	0	1	1	1	0	0
1	1	0 S1	1	0	0	0	1	1	0	0
0	0	0 S19	1	0	0	0	0	1	0	1
1	1	0 S9	0	1	1	0	0	1	0	0
1	1	0 S44	0	0	1	0	1	1	0	0
1	1	0 S15	0	1	0	0	1	0	1	0
0	0	0 S35	0	0	0	0	1	0	1	1
1,4	1,1	0,2	0,4	0,6	0,4	0,0	0,6	0,3	0,3	0,3

Показники студентів за методиками

ІЗ студента	Тип злитого паншару	Тест Томаса Кілмана					Методика Визначення інтегральних форм комунікативної агресивності (бойко)			Анонімна агресія	Проважання агресії оточуючих
		Суперництво	Сплеска	Компроміс	Уникнення	Примусовання	Спонтанність агресії	Недатність гальмувати агресію	Невміння переконати агресію		
Щ.О.	Саморозвиток	2	8	6	10	4	3	1	3	0	2
Щ.А.	Комунікативний	6	8	9	2	5	3	1	3	1	1
Д.В.	Екзистенційний	2	8	3	8	7	3	1	2	2	1
М.А.	Саморозвиток	3	9	7	7	4	2	3	2	1	1
Ч.Е.	Правмильний	6	8	5	7	4	5	1	3	2	4
Щ.С.	Соціальний	3	8	8	5	6	1	1	3	0	0
Т.Г.	Правмильний	4	8	4	7	7	4	1	4	2	2
П.П.	Правмильний	5	6	8	8	3	1	2	2	1	2
Н.А.	Правмильний	8	4	8	2	8	3	1	2	2	2
Л.Р.	Екзистенційний	1	9	11	4	6	5	2	1	1	3
Я.О.	Комунікативний	7	9	9	2	3	2	2	4	0	2
П.В.	Екзистенційний	0	5	8	11	6	4	0	2	1	2
Г.П.	Комунікативний	1	8	5	8	7	1	2	2	1	1
Щ.Ш.	Комунікативний	1	5	8	8	8	0	2	3	0	3
К.А.	Правмильний	2	6	7	9	8	1	0	2	2	0
Л.К.	Саморозвиток	1	8	7	7	7	3	2	1	2	2
Д.М.	Правмильний	1	8	8	7	6	4	1	3	1	2
Д.В.	Соціальний	0	4	6	11	8	3	3	4	1	2
Г.К.	Правмильний	9	7	7	6	11	8	0	4	1	1
К.С.	Екзистенційний	2	8	9	5	6	1	2	3	0	2
Т.Д.	Комунікативний	0	6	9	9	6	1	1	4	1	3
Г.П.	Комунікативний	1	4	9	7	9	2	1	3	0	2
Г.А.	Комунікативний	4	7	9	6	4	1	1	3	1	1
П.В.	Екзистенційний	1	7	9	5	8	2	1	2	1	1
Н.С.	Невизначений	0	6	4	8	6	1	1	2	1	2
Л.О.	Екзистенційний	3	7	8	4	8	4	3	1	1	2
К.В.	Комунікативний	8	6	7	4	4	3	2	2	4	3
К.А.	Правмильний	1	6	6	5	10	0	0	1	1	1
М.П.	Комунікативний	2	6	9	6	7	2	3	0	2	4
П.П.	Саморозвиток	8	6	6	4	8	3	3	2	1	0
А.Ш.	Саморозвиток	11	4	6	9	0	0	2	5	1	4
К.Е.	Комунікативний	7	7	8	3	4	1	1	4	0	2
П.П.	Невизначений	6	8	7	6	1	4	3	4	4	2
Середні показники		3,6	6,8	7,3	6,9	5,7	2,9	1,4	2,8	1,1	2,0

Сильність до вищої частини агресії	Фундаментальне опитування (В. Панюк)						Планування часових рамок агресії					
	Автоагресія	Ритуалізація агресії	Перейняття агресії наотулу	Задвоєнена від агресії	Розплата за агресію	Інтервальний показник	Дні	Тиждень	Місяць	Рік	Десятиліття	Планування - твара часу
1	4	0	0	0	2	4	20	17	12	4	1	0
2	1	0	0	0	2	1	17	3	1	1	1	1
3	3	2	2	2	1	2	21	7	3	6	3	5
4	2	0	1	0	0	0	16	7	2	3	1	0
4	3	1	1	1	4	4	32	2	1	1	5	1
2	0	0	0	0	0	2	9	262	37	12	1	1
5	1	2	1	1	4	2	26	7	2	1	1	1
4	2	0	1	1	2	3	29	1	0	0	0	0
2	2	3	1	2	3	3	24	7	1	1	1	1
4	2	1	1	1	2	2	25	10	2	0	0	0
2	0	0	3	0	0	2	17	7	3	2	1	0
2	2	0	0	1	1	3	17	3	0	0	0	0
1	3	0	1	0	0	1	12	7	1	0	0	0
2	0	2	1	1	1	0	14	2	1	2	10	1
2	4	0	1	1	1	1	15	1	3	2	1	0
1	3	0	2	0	0	1	15	7	2	1	0	0
1	4	0	3	1	1	1	21	7	2	6	4	0
2	0	2	0	0	0	2	17	7	4	3	1	0
5	0	0	0	1	1	1	16	14	2	1	1	1
2	2	0	1	1	1	1	15	7	1	0	0	0
2	4	2	1	1	0	3	23	60	8	2	1	1
4	1	0	0	1	1	2	16	52	12	10	1	0
4	0	0	0	1	1	13	7	3	4	0	0	0
3	0	0	0	1	1	3	14	10	1	1	1	1
5	2	0	2	2	1	3	22	1	1	2	5	1
2	3	2	0	3	3	3	27	60	8	2	1	1
2	2	2	2	3	3	1	27	30	4	1	0	0
3	4	4	1	2	4	2	29	7	3	2	1	1
3	2	1	0	0	0	1	16	1	1	1	4	1
2	2	3	2	2	2	2	23	1	0	1	1	0
4	1	1	0	1	1	2	21	7	1	0	4	1
4	0	0	2	2	2	2	19	2	1	2	1	1
2	2	2	3	3	1	3	31	0	0	0	0	0
Середні показники	2,4	1,4	0,9	1,0	1,3	2,0	19,9	29,9	4,7	2,3	1,8	0,6

